

Riigikogu rahanduskomisjoni istungi protokoll nr 11

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 10. juuni 2019

Algus 11.15, lõpp 12.40

Juhataja: Aivar Kokk (esimees)

Protokollija: Helda Puura (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Natalia Malleus, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd

Komisjoni ametnikud: Tiina Licht (nõunik-sekretariaadijuhataja), Henrik Mägi (nõunik), Andres Ando (nõunik), Vivian Pöld (konsultant)

Kutsutud: Alari Rammo Hea Kodanik Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna nõunik Regina Vällik (3. päevakorrapunkt); Rahandusministeeriumi asekanstlerid Dmitri Jegorov ja Märten Ross (4. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Kollektiivne pöördumine „Maksustame ilutulestikuga paugutamise vabatahtlike päästjate toetuseks“
3. Kollektiivne pöördumine „Lõpetada katuseraha jagamine Riigikogus“
4. Rahandusministeeriumi ülevaade ettevalmistatavatest eelnõudest
5. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu rahanduskomisjoni nädala (10.06.2019-16.06.2019) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 10.06.2019 kell 11.15

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Kollektiivne pöördumine „Maksustame ilutulestikuga paugutamise vabatahtlike päästjate toetuseks“
3. Kollektiivne pöördumine „Lõpetada katuseraha jagamine Riigikogus“
4. Rahandusministeeriumi ülevaade ettevalmistatavatest eelnõudest
5. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 11.06.2019 kell 15.00

1. Eesti seisukohad direktiivi, millega kehtestatakse Euroopa Liidu kaitsetegevusele käibemaksu- ja aktsiisivabastus, eelnõu kohta COM(2019) 192
2. Euroopa Komisjoni majandusprognoos ja riigipõhised soovitusel
3. Ülevaade Euroopa Liidu järgmise perioodi eelarveraamistikust

4. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Aivar Kokk, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Natalia Malleus, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd).

2. Kollektiivne pöördumine „Maksustame ilutulestikuga paugutamise vabatahtlike päästjate toetuseks“.

Rahanduskomisjoni 4. juuni 2019 arutelu tulemusena otsustas komisjon konsensuslikult (Dmitri Dmitrijev, Tiit Kala, Aivar Kokk, Maris Lauri, Jürgen Ligi, Natalia Malleus, Urmas Reitelmann, Kersti Sarapuu, Riina Sikkut, Andres Sutt, Aivar Sõerd), et ei nõustu kollektiivses pöördumises esitatud ettepanekutega. Kollektiivse pöördumise esitajatele edastatakse komisjoni vastuskiri.

3. Kollektiivne pöördumine „Lõpetada katuseraha jagamine Riigikogus“

Komisjoni esimees Aivar Kokk tänas pöördumisele allakirjutanuid esitatud ettepaneku eest. Vabaühenduste Liidu esindaja **Alari Rammo** sõnul on liidu ettepanek lõpetada läbipaistmatu katuseraha jagamine ning kehtestada riigieelarve seadusega reegel, et regionaalseid investeringutoetusi võib anda üksnes avaliku konkursi alusel.

Riina Sikkut küsis, kui palju vabaühendused valitsuselt raha saavad.

Alari Rammo vastas, et igasugused tehingud vabaühendusega on ca 150 miljonit eurot, aga selle hulgas on ka ostetavad teenused.

Jürgen Ligi avaldas arvamust, et rahanduskomisjon ei peaks arutama, kas anda vabaühendustele raha juurde või mitte anda. Peaks keskenduma raha jagamise läbipaistvusele, objektiivsetele kriteeriumidele ja analüüsidele ning ka aruandlusele. **Alari Rammo** sõnul tehakse rahvaalgatusi selleks, et mingile asjale tähelepanu tõmmata.

Andres Sutt pidas samuti vajalikuks võrdset kohtlemist ja läbipaistvust ning lisas, et ka aruandluse täiendamine oleks vajalik.

Aivar Kokk ütles, et Riigikogu liikmel on õigus teha riigieelarvesse muudatusettepanekuid ja seda õigust oleks väga keeruline keelata. Nn katuseraha probleemi on püütud ka varem lahendada, aga head lahendust ei ole senini leitud.

Kersti Sarapuu oli seisukohal, et Riigikogu liikmetel peaks olema õigus oma kodukohta, erinevaid objekte või siis tegevusi toetada, kuna riigieelarve ja kohaliku omavalitsuse eelarve ei suuda kõiki neid probleeme lahendada. Ta avaldas arvamust, et vastasel juhul võivad näiteks väikesed MTÜ-d, eakad, erivajadustega inimesed, vähivafondid ja kogukonna kirikud rahast ilma jääda.

Alari Rammo esitas küsimuse, miks osad konkureerima peavad ja teised saavad lihtsalt selle pärast, et nad meeldivad kellelegi või on kellegi eelistused.

Maris Lauri arvas samuti, et Riigikogu liikmel peab olema alati õigus ja võimalus ettepanekuid teha. Aga küsimus ongi, mis laadilisi ettepanekuid teha. Kui hakatakse jagama raha igale külaseltsile või kirikule jne, siis reaalselt on tegemist sellise olukorraga, kus osa saavad otsepääsu mingitele toetustele, ilma igasuguse konkursita, ilma igasuguste põhjendusteta. Ja samas teised, kes võib-olla on palju rohkem seda väärt, ei saa mitte midagi. Selle asemel võiks Riigikogu liige teha ettepaneku, et see raha läheb konkreetseesse sihtotstarbesse eelarve reale, kus selle raha jagamine toimub otstarbekohaselt.

Aivar Sõerd avaldas arvamust, et nn katuserahade jagamine tuleks ümber korraldada või pigem lõpetada. Ta lisas, et eriti äärmusliku vormi võttis katuseraha jagamine 2019. eelarve menetlemisel.

Regina Vällik selgitas, et aasta lõpus on ministriumidel nende toetuste jagamine keeruline. Tingitud just sellest asjaolust, et kui Riigikogus on üksikobjekti kaupa otsustatud, siis täpselt samaks sihtotstarbeks on valitsemisalas võib-olla mingi toetusvoor, kus tuleb teine

organisatsioon seda taotlema, kes peab vastama teatud tingimustele. Selleks on mõned ministeeriumid loonud väga selged toetuse taotlemise tingimused, nad täidavad läbipaistvalt ja avalikult taotlemise nõudeid. Samal ajal on paralleelselt otsustatud Riigikogus objektidele raha jagamine. See rikub läbipaistvust, mida riigi raha jagamisel peaks olema rakendatud. Riigikogu peab saama neid otsuseid teha, aga raha eraldamine peaks olema sihtotstarbeline. Kaaluda võib erinevaid variante, kuidas seda sihtotstarbeliselt teha selliselt, et Riigikogu liige saaks päriselt sekkuda. Ametnikud on valmis aitama muudatusettepanekuid teha. Vaatama peaks seda, kuidas suunata vahendeid ühelt tegevuselt teisele. See ei ole ühe aastaga tehtav parendus, aga võimalik on üle vaadata, millised organisatsioonid, kelle käest raha saavad, kas nad kõik peavad saama ning mis aja tagant peaks neid üle vaatama.

Kai Klandorf lisas et taristu on ju loodud, kuidas rahastatakse vabaihendusi, kuidas rahastatakse pühakodade taastamist jne. On olemas spetsiaalne pühakodade programm, kohalike omaalgatuste programm jt. Kõik need süsteemid ongi ju loodud selleks, et neid valdkondi edendada. Ja siin ongi kõige olulisem see võrdne ligipääs, et inimesed, kes seda raha saavad, taotlevad, mõtlevad ka läbi, milleks nad seda raha kasutavad. Nn katuserahadega esinev probleem on lisaks ka see, et ei suudeta raha ära kasutada või on vaja otstarvet muuta.

Riina Sikkut toetab vabaihenduste entusiasmi eesmärkide seadmisel, aga rõhutab, et tuleb olla realist ja pidevalt jälgida, kas ollakse liikunud täitmise poole, kas ollakse ilma ühekordse rahastuseta ka eesmärgi poole liikumas.

Aivar Kokk edastas palve Rahandusministeeriumile, et augustikuu lõpuks esitataks kõikide sihtasutuste ja MTÜde kohta, mida rahastatakse läbi riigieelarve, ülevaade rahanduskomisjonile ning siis arutada teemat edasi.

Kokkuvõtvalt otsusest kollektiivse pöördumise kohta.

Pöördumises esitatud ettepanekuga nõustus komisjon osaliselt, vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 152¹² lõikele 4.

Lähtuvalt komisjoni istungil toimunud arutelust otsustas komisjon püüda lahendada probleemi muul viisil, vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 152¹³ punktile 6.

Komisjon jäi seisukohale, et Riigikogu liikmel on õigus esitada muudatusettepanekuid riigieelarve eelnõule ning vastavalt nendele muuta kulude tegemist. Riigieelarve muudatusettepanekud peavad vastama Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele ja riigieelarve seadusele. Praktikas kaasneb muudatusettepanekutega konkreetsetele objektidele ja organisatsioonidele erinevate toetuste eraldamisel mitmeid probleeme, eelkõige riigi kui terviku huvidest lähtuvalt ning võrdselt ja läbipaistvalt konkureerimise osas.

Rahanduskomisjon otsustas sügisistungjärgul riigieelarve menetluse käigus vaadata tervikuna üle riigieelarvest eraldatavad toetused ja teha ettepanekud süsteemi läbipaistvamaks ning efektiivsemaks muutmiseks. Sealjuures võttes arvesse vajadust tagada võrdne kohtlemine nii vahendite taotlemisel kui nende kasutamise kohta aruandluse esitamisel. Samuti lähtuda muudatusettepanekute koostamisel eesmärgist eraldada vahendeid sihtotstarbelisemalt.

4. Rahandusministeeriumi ülevaade ettevalmistatavatest eelnõudest

Rahandusministeeriumi asekanterid andsid ülevaate ministeeriumi olulisematest eelnõudest ja tegevustest 2019. aastal. Eelnõusid töötatakse välja maksu- ja tollipoliitika, finantspoliitika ja välissuhete ning eelarvepoliitika valdkonnas (esitlusslaidid lisa 1).

Komisjoni liikmed esitasid asekanteritele küsimusi.

Aivar Sõerd küsis, kas kütuseaktsiisi määrade vähendamine puudutab nii diislikütust kui bensiini.

Dmitri Jegorov vastas, et diisel on vedavaks jõuks, aga peab jälgima ka tasakaalu selles valdkonnas. Kütuseaktsiisi vähendamise vajaduse analüüs valmib septembris 2019 ja siis saab rääkida protsentidest. Kohtunud on ka Õliliidu esindajatega ja sektoriga tehakse koostööd.

Aivar Kokk rõhutas, et väga vajalik on transpordisektori kaasamine, sest nemad on tarbijad.

Dmitri Jegorovi sõnul on ministeeriumis toimunud kohtumised paljude osapooltega ning lai ja põhjalik arutelu.

Aivar Kokk küsis gaasiaktsiiside kohta. **Dmitri Jegorov** vastas, et kui gaasiaktsiisist ja elektriaktsiisist rääkida, siis sõltuvalt eelarve olukorrast tuleb üle vaadata gaasiintensiivsed ja elektriintensiivsed ettevõtted ja nendele kehtivad soodumäärad. Tulenevalt sellest, et

varasemad otsused, praegu kehtivad otsused, arvestasid tookordset eelarve olukorda, peaks nüüd uues eelarve olukorras seda ümber vaatama. Praegu on teatud ebaloogilisus selles, kuidas ta toimib ja see tuleks üle vaadata.

Jürgen Ligi küsis, millest lähtus Rahandusministeerium oma algses ettepanekus aktsiisi langetamise kohta. Praegu on öeldud, et 25% aktsiisi langetamine oli poliitiline kokkulepe. **Dmitri Jegorov** vastas, et töö käis mitme lahendusega. Laual oli mitu varianti, lähtekoht on kindlasti erinev kui rääkida piirikaubanduse (lõunapiir) kaotamisest või piirikaubanduse piiramisest minimaalse negatiivse mõjuga eelarvele. Lähtekoht, mis sai kohe alguses paika pandud ongi lõunapiiri maksimaalne kaotamine, piiramine minimaalse negatiivse mõjuga eelarvele.

Kogumispensionide seaduse muudatuste kohta märkis **Märten Ross**, et nn II samba pensioni reformi kava on täpsustamisel ja esimene reformi puudutav eelnõu jõuab Riigikogusse eeldatavalt sügisel 2019 (reformi I etapp).

Komisjon võttis info teadmiseks.

5. Info ja muud küsimused

5.1. Vabariigi Valitsus edastas Riigikogule riigi eelarvestrateegia 2020–2023 ja stabiilsusprogrammi 2019.

(allkirjastatud digitaalselt)
Aivar Kokk
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Helda Puura
protokollija